

Ljubljana, 17. 3. 2023

SZJ: Sodni sistem ne zasleduje največje koristi otrok

Nacionalni odbor za otrokove pravice, ki deluje v okviru Zveze prijateljev mladine Slovenije, poziva in opozarja: sodišča še vedno ne zasledujejo načela največje koristi otrok v sodnih postopkih, zakonodaja še vedno nima določenega najdaljšega roka za reševanje sodnih postopkov v katerih so udeleženci otroci in mladostniki, sodniki, odvetniki in zastopniki otrok niso dovolj usposobljeni za delo z njimi, država še vedno ni uvedla ustreznega števila sodnih izvedencev klinične psihologije, psihiatrov in pedopsihiatrov ter nadzor nad njihovim delom.

Ugotovitve, stališča in priporočila Nacionalnega odbora za otrokove pravice, sprejeta na seji 9. marca 2023, ponovno izpostavljajo vrsto vprašanj in izzivov, ki že leta ostajajo nerešena. Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS), je skupaj z [Mrežo za otrokove pravice](#) v preteklosti že (so)organizirala vrsto posvetov, tudi o vprašanih, ki zadevajo otroke in mladostnike v sodnih postopkih, vendar težave vsa ta leta ostajajo nerazrešene, nekatere se celo še poglobljajo. Že leta 2015 smo na Pravni fakulteti v Ljubljani soorganizirali izjemno dobro obiskan (300 udeležencev) in kakovosten posvet Otrok v družinskih sporih. Leta 2022 smo pripravili dokument [Postavimo otrokove pravice v središče slovenske politike](#) (listo 26. ugotovitev in predlogov za ukrepanje), ki smo ga posredovali vsem političnim strankam. Nacionalni odbor za otrokove pravice žal ponovno ugotavlja, da se na terenu ni spremenilo praktično nič.

Nacionalni odbor za otrokove pravice:

1. poziva vse institucije, da z vso občutljivostjo ščitijo otrokove koristi in pravice ter pri odločanju o otrokovi usodi **upoštevajo načelo največje koristi otrok**, kajti otrokove koristi morajo imeti prednost pred koristmi drugih udeležencev v postopkih, tudi pred koristmi staršev. Otroku z zadostno stopnjo razumevanja morajo (tudi na osnovi mednarodnih konvencij) v postopkih pred pravosodnimi organi zagotoviti, da dobi vse ustrezne informacije, da se z njim posvetujejo, da izrazi svoje mnenje ter da je obveščen o možnih posledicah upoštevanja tega mnenja in o možnih posledicah kakršne koli odločitve,
2. predlaga sprejem ukrepov za **večjo uporabo mediacije** pri reševanju družinskih sporov, zlasti ob razpadu družine. Pozivamo centre za socialno delo in sodišča, da storijo več za motivacijo staršev, njihovo osveščanje o prednostih alternativnih oblik reševanja sporov, da uporabijo mediacijo in ne zlorabljajo otrok z zavlačevanjem pri sprejemanju odločitev,

3. v primerih preprečevanja stikov otroka z enim od roditeljev bi morala sodišča ravnati vedno v otrokovo korist. Sodni spisi, v katerih je udeležen otrok, bi se morali reševati s hitrostjo pripornih zadev (kjer so točno predpisani roki za reševanje). Z zakonodajo je treba prav tako **določiti najdaljši možni rok sodne obravnave**, da se prepreči nekajletno obravnavanje, večkratno viktimizacijo in nepopravljivo čustveno poškodbo otroka,
4. država naj za sodnike, odvetnike, tožilce, policijo, zastopnike in druge, ki se srečujejo z obravnavo otrok in mladostnikov, uvede **specializacije** ter dodatna usposabljanja in izobraževanja,
5. državi predlaga, da nemudoma sprejme ukrepe za zagotovitev ustreznega števila **sodnih izvedencev klinične psihologije, psihiatrov in pedopsihiatrov** ter zagotovi kakovost njihovega dela, čim krajši čas priprave izvedenskega mnenja ter uvede učinkovit nadzor nad njihovim delom.

Na seji Nacionalnega odbora za otrokove pravice je bilo izpostavljenih še vrsto drugih težav, ki zadevajo pravice otrok in mladostnikov. Na vse to in še več bi lahko opozarjal tudi Varuh otrokovih pravic, če bi ga v Sloveniji imeli.

S spoštovanjem,

Vlasta Nussdorfer
predsednica Nacionalnega odbora
za otrokove pravice

Darja Groznik
predsednica Zveze prijateljev
mladine Slovenije